

Internasjonal konvensjon om sivile og politiske rettigheter

De stater som er parter til denne konvensjonen,

som tar i betraktning, i samsvar med de prinsipper som er fastslått i De forente nasjoners pakt, at erkjennelsen av den iboende verdighet hos alle medlemmer av menneskeslekten og av deres like og umistelige rettigheter er grunnlaget for frihet, rettferd og fred i verden,

som erkjenner at disse rettigheter har sitt grunnlag i menneskets iboende verdighet,

som erkjenner, i samsvar med Verdenserklæringen om menneskerettighetene, at det bare er mulig å nå fremtidsmålet med frie mennesker som nyter frihet fra frykt og nød dersom det blir skapt slike forhold at enhver kan nyte sine sivile og politiske rettigheter, såvel som sine økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter,

som tar i betraktning statenes forpliktelser etter De forente nasjoners pakt til å fremme den allmenne respekt for og overholdelse av menneskerettighetene og frihetene,

som innser at det enkelte menneske har plikt til å arbeide for de rettigheter som anerkjennes i denne konvensjon, fremmes og overholdes, idet det enkelte menneske er forpliktet overfor andre mennesker og overfor det samfunn som han tilhører,

er blitt enige om følgende artikler:

Del I

Art 1.

1. Alle folk har selvbestemmelsesrett. I kraft av denne rett bestemmer de fritt sin politiske stilling, og fremmer fritt sin egen økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling.
2. Alle folk kan for sine egne formål fritt råde over sine naturrikdommer og -forekomster, så langt dette ikke setter tilside forpliktelser som følger av internasjonalt økonomisk samarbeid, basert på prinsippet om gjensidig nytte og folkerettens regler. I intet tilfelle må et folk bli berøvet sitt eget eksistensgrunnlag.
3. Konvensjonspartene, deriblant de stater som har ansvaret for administrasjonen av ikke-selvstyrte områder og tilsynsområder, skal arbeide for å virkeliggjøre folkenes selvbestemmelsesrett, og skal respektere denne rett, i overensstemmelse med bestemmelsene i De forente nasjoners pakt.

Del II

Art 2.

1. Hver konvensjonspart forplikter seg til å respektere de rettigheter som anerkjennes i denne konvensjon, og å sikre dem for alle som befinner seg på dens territorium og er undergitt dens jurisdiksjon, uten forskjellsbehandling av noe slag slik som på grunn av rase, hudfarge, kjønn, språk, religion, politisk eller annen oppfatning, nasjonal eller sosial opprinnelse, eiendom, fødsel eller status for øvrig.

2. Hver konvensjonspart forplikter seg til, i samsvar med sine konstitusjonelle bestemmelser og med bestemmelsene i denne konvensjon, å treffe slike lovgivningsmessige eller andre tiltak som vil være nødvendige for å gjennomføre de rettigheter som anerkjennes i denne konvensjon, når slike tiltak ikke allerede er i kraft.

3. Hver konvensjonspart forplikter seg til:

a) Å sikre at enhver, hvis rettigheter og friheter etter denne konvensjon blir krenket, skal ha adgang til effektive rettsmidler, uansett om krenkelsen er foretatt av personer som har handlet i offentlig tjeneste

b) Å sikre at enhver som gjør krav på slike rettsmidler skal få sin rett til dette prøvet av kompetente judisielle, administrative eller lovgivende myndigheter, eller av en annen myndighet som er kompetent i henhold til statens rettsordning, samt å utvikle mulighetene for overprøving for domstolene.

c) Å sikre at de kompetente myndigheter tar en klage til følge dersom den er funnet å være berettiget.

Art 3.

Konvensjonspartene forplikter seg til å sikre menn og kvinner lik rett til å nyte alle de sivile og politiske rettigheter som er fastsatt i denne konvensjon.

Art 4.

1. I tilfelle av offentlig kunngjort nødstilstand som truer nasjonens liv, kan konvensjonspartene ta forholdsregler som avviker fra deres forpliktelser etter denne konvensjon, i den utstrekning det er strengt nødvendig på grunn av forholdene, og under forutsetning av at disse forholdsregler ikke er i strid med deres øvrige forpliktelser etter folkeretten, og ikke innebærer forskjellsbehandling bare på grunn av rase, hudfarge, kjønn, språk, religion eller sosial opprinnelse.

2. Ingen avvikelse fra artiklene 6, 7, 8 (paragraf 1 og 2), 11, 15, 16 og 18 kan gjøres med hjemmel i bestemmelsen i foregående paragraf.

3. Konvensjonspart som benytter seg av retten til å avvike fra konvensjonen skal omgående gjennom De forente nasjoners generalsekretær underrette de andre konvensjonsparter om

hvilke bestemmelser som det avvikes fra og om grunnene for avvikelsene. Ny meddelelse skal gis ad samme vei den dag da slike avvikelser blir opphevet.

Art 5.

1. Intet i denne konvensjon skal kunne tolkes som å innebære rett for noen stat, gruppe eller person til å ta del i noen virksomhet eller utføre noen handling som tar sikte på å tilintetgjøre noen av de rettigheter eller friheter som er anerkjent i denne konvensjon, eller å begrense disse i større utstrekning enn konvensjonen gir adgang til.

2. Ingen innskrenkning i eller avvikelse fra noen av de grunnleggende menneskerettigheter som anerkjennes eller gjelder i en konvensjonsstat i kraft av lov, overenskomster, forskrifter eller sedvane, skal kunne foretas under påberopelse av at denne konvensjon ikke anerkjenner slike rettigheter eller anerkjenner dem i mindre utstrekning.

Del III

Art 6.

1. Ethvert menneske har en iboende rett til livet. Denne rett skal beskyttes ved lov. Ingen skal vilkårlig berøves livet.

2. I stater hvor dødsstraffen ikke er avskaffet, må dødsdom bare idømmes for de mest alvorlige forbrytelser, i samsvar med den lov som gjaldt da forbrytelsen ble begått. Denne lov må ikke være i strid med bestemmelsene i denne konvensjon og konvensjonen om forebygging og avstraffelse av folkemord. Dødsstraff kan bare fullbyrdes etter endelig dom avsagt av en kompetent domstol.

3. Når berøvelse av liv utgjør folkemord, er det forutsatt at intet i denne artikkel skal berettige en konvensjonspart til på noen måte å avvike fra forpliktelser som den har påtatt seg i henhold til bestemmelsene i konvensjonen om forebygging og avstraffelse av folkemord.

4. Enhver som er dømt til døden, skal ha rett til å søke benådning eller omgjøring av straffen. Amnesti, benådning eller omgjøring av straffen skal kunne tilstås i alle tilfelle.

5. Dødsdom må ikke idømmes for forbrytelser begått av personer under 18 år, og må ikke fullbyrdes mot gravide kvinner.

6. Intet i denne artikkel skal kunne påberopes for å forsinke eller forhindre avskaffelse av dødsstraffen i noen konvensjonsstat.

Art 7.

Ingen må utsettes for tortur eller for grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff. I særdeleshet må ingen, uten sitt frie samtykke, utsettes for medisinske eller vitenskapelige eksperimenter.

Art 8.

1. Ingen må holdes i slaveri; slaveri og slavehandel i enhver form skal være forbudt.
2. Ingen må holdes i trelldom.
3.
  - a) Ingen må pålegges å utføre tvangsarbeid eller annet påtvunget arbeid
  - b) I land hvor frihetsberøvelse med straffarbeid kan idømmes som straff for en forbrytelse skal bestemmelsen i punkt a ikke være til hinder for å la noen utføre straffarbeid i samsvar med en dom på tvangsarbeid som er avsagt av en kompetent domstol.
  - c) Uttrykket «tvangsarbeid eller annet påtvunget arbeid» i denne bestemmelse omfatter ikke:
    1. Arbeid eller tjeneste, som ikke er nevnt under punkt b og som normalt kreves av den som er berøvet friheten i henhold til en lovlig beslutning truffet av en domstol, eller av den som er betinget løslatt fra slik frihetsberøvelse.
    2. Tjeneste av militær karakter og, i land som anerkjenner militærnekting av samvittighetsgrunner, annen samfunnstjeneste som i medhold av lov kreves av den som nekter militærtjeneste av samvittighetsgrunner.
    3. Tjeneste som kreves når nødstilstand eller ulykker truer samfunnets liv eller velferd.
    4. Arbeid eller tjeneste som inngår i vanlige borgerplikter.

Art 9.

1. Enhver har rett til frihet og personlig sikkerhet. Ingen må utsettes for vilkårlig arrest eller annen vilkårlig frihetsberøvelse. Ingen må berøves friheten uten av slike grunner og i overensstemmelse med slik fremgangsmåte som er fastsatt i lov.
2. Den som arresteres, skal ved pågripelsen underrettes om grunnene til denne, og skal straks underrettes om enhver siktelse mot ham.
3. Den som arresteres eller tilbakeholdes på grunn av siktelse for en straffbar handling, skal omgående fremstilles for en dommer eller en annen øvrighetsperson som ved lov er gitt domsmyndighet, og skal ha rett til rettergang innen rimelig tid eller til løslatelse. Det skal ikke være den alminnelige regel at personer som avventer rettergang skal holdes i varetekt, men løslatelse kan gjøres betinget av garantier for at vedkommende fremstiller seg under rettsforhandlingene, ved ethvert annet trinn av rettergangen og, i påkommende tilfelle, til fullbyrdelse av dommen.
4. Den som berøves friheten ved arrest eller på annen måte, skal ha rett til å bringe saken inn for en domstol, for at denne uten opphold kan ta stilling til lovligheten av frihetsberøvelsen, og beordre ham løslatt dersom frihetsberøvelsen ikke er lovlig.
5. Den som har vært utsatt for ulovlig arrest eller annen frihetsberøvelse, skal ha rett til erstatning.

Art 10.

1. Alle som er berøvet friheten, skal behandles humant, og med respekt for menneskets iboende verdighet.

2.

a) Personer som det er reist tiltale mot skal, hvis det ikke foreligger ekstraordinære forhold, holdes adskilt fra dømte personer, og skal gis særskilt behandling avpasset deres stilling som ikke domfelte personer

b) Unge personer som det er reist tiltale mot, skal holdes adskilt fra voksne, og deres sak skal avgjøres så raskt som mulig

3. I straffesystemet skal det inngå en behandling av fangene som har til hovedformål å forbedre dem og bringe dem tilbake til samfunnet. Unge lovovertridere skal holdes adskilt fra voksne, og skal gis en behandling som er avpasset deres alder og rettsstilling.

Art 11.

Ingen må settes i fengsel bare på grunn av manglende evne til å oppfylle en kontraktmessig forpliktelse.

Art 12.

1. Enhver som lovlig befinner seg på en stats territorium, skal ha rett til å bevege seg fritt der og til fritt å velge sitt bosted.

2. Enhver skal ha rett til å forlate et hvilket som helst land, også sitt eget.

3. I de forannevnte rettigheter skal det ikke gjøres andre begrensninger enn slike som er fastsatt ved lov, som er nødvendige for å beskytte den nasjonale sikkerhet, den offentlige orden (*ordre public*), den offentlige helse eller moral eller andres friheter og rettigheter, og som er forenlige med de andre rettigheter som anerkjennes i denne konvensjon.

4. Ingen skal vilkårlig berøves retten til å reise inn i sitt eget land.

Art 13.

Utlending som lovlig oppholder seg på en konvensjonsparts territorium, kan bare utvises derfra i medhold av en avgjørelse truffet i samsvar med lov, og skal, med mindre tvingende nasjonale sikkerhetshensyn er til hinder for det, ha adgang til å legge frem sine innsigelser mot utvisningen og til å få sin sak prøvet påny av den kompetente myndighet eller av den eller de personer som er særskilt utpekt av denne myndighet, og til å være representert for dette formål.

Art 14.

1. Alle skal være like for domstolene. Enhver har ved behandlingen av en siktelse mot ham for en straffbar handling eller av spørsmål om hans rettigheter og forpliktelser i et tvistemål, rett til upartisk og offentlig rettergang ved en kompetent, uavhengig og upartisk domstol som er opprettet i henhold til lov. Pressen og offentligheten kan utelukkes fra hele eller en del av rettergangen av hensyn til sedelighet, den offentlige orden (*ordre public*), eller den nasjonale sikkerhet i et demokratisk samfunn, eller hvis hensynet til partenes privatliv krever det, eller i den utstrekning retten finner det strengt nødvendig når offentlighet på grunn av ekstraordinære forhold vil skade rettferdighetens interesser; dog skal enhver dom i en straffesak eller i et tvistemål offentliggjøres med mindre hensynet til mindreårige krever at dette ikke skjer, eller rettergangen gjelder ekteskapsaker eller saker om foreldremyndighet eller vergemål for barn.

2. Enhver som er siktet for en straffbar handling skal anses uskyldig inntil hans skyld er bevist etter loven.

3. Enhver har ved behandlingen av en siktelse mot ham for en straffbar handling, rett til følgende minimumsgarantier, uten forskjellsbehandling:

a) Å bli underrettet omgående, utførlig og på et språk som han forstår om innholdet av og grunnen til siktelsen mot ham.

b) Å få tilstrekkelig tid og anledning til å forberede sitt forsvar og til å rådføre seg med en forsvarer som han selv har valgt

c) Å få sin sak pådømt uten unødig opphold.

d) Å være tilstede i retten, og å forsvare seg personlig eller ved en forsvarer han selv har valgt; å bli underrettet om sin rett til dette dersom han ikke har forsvarer, og, hvis rettferdshensyn krever det, å få oppnevnt en forsvarer; og da uten omkostninger for ham selv dersom han ikke har tilstrekkelige midler.

e) Å avhøre eller få avhørt vitner som føres mot ham og å innkalle og avhøre egne vitner på de samme betingelser som de vitner som føres mot ham

f) Å få gratis bistand av tolk, dersom han ikke forstår eller taler det språk som brukes i retten.

g) Ikke å bli tvunget til å vitne mot seg selv eller til å erkjenne seg skyldig.

4. I saker mot unge mennesker skal rettergangen avpasses hensynet til vedkommendes alder og ønskeligheten av å fremme deres rehabilitering.

5. Enhver som er domfelt for en forbrytelse skal ha rett til å få domfellelsen og straffutmålingen overprøvet av en høyere instans i overensstemmelse med lov.

6. Når noen er blitt dømt for en straffbar handling ved endelig dom og når dommen senere er blitt omgjort eller han er blitt benådet på grunn av en ny eller nyoppdaget omstendighet, som på avgjørende måte viser at dommen var feilaktig, skal den som har måttet utstå straff som

følge av en slik dom, ha erstatning i overensstemmelse med lov, med mindre det bevises at det helt eller delvis skyldes ham selv at sakens fakta ikke ble kjent i tide.

7. Ingen skal kunne tiltales eller straffes på ny for en lovovertrjedelse som han allerede er blitt endelig dømt eller frifunnet for i overensstemmelse med loven og rettergangsordningen i det enkelte land.

Art 15.

1. Ingen må kjennes straffskyldig på grunnlag av en handling eller unnlattelse som på den tid den ble begått ikke var straffbar etter nasjonal eller internasjonal rett. Heller ikke kan det idømmes strengere straff enn den som var anvendelig på den tid da den straffbare handling ble begått. Dersom det er innført mildere straffebestemmelser etter at lovovertrjedelsen ble begått skal lovovertrjederen nyte godt av disse.

2. Intet i denne artikkel skal være til hinder for at noen tiltales eller straffes for en handling eller unnlattelse som på den tid da den ble begått, var straffbar etter de alminnelige rettsprinsipper som anerkjennes av folkerettssamfunnet.

Art 16.

Enhver skal ha rett til overalt å anerkjennes som en person i rettslig henseende.

Art 17.

1. Ingen må utsettes for vilkårlige eller ulovlige inngrep i privat- eller familieliv, hjem eller korrespondanse, eller ulovlige inngrep på ære eller omdømme.

2. Enhver har rett til lovens beskyttelse mot slike inngrep eller angrep.

Art 18.

1. Enhver skal ha rett til tankefrihet, samvittighetsfrihet og religionsfrihet. Denne rett skal omfatte frihet til å bekjenne seg til eller anta en religion eller tro etter eget valg, og frihet til alene eller sammen med andre, offentlige eller private, å utøve sin religion eller tro gjennom gudstjeneste, iakttagelse av religiøse skikker, andaktsøvelser og undervisning.

2. Ingen må utsettes for tvang som vil kunne innskrenke hans frihet til å bekjenne seg til eller å anta en religion eller tro etter eget valg.

3. Friheten til å utøve en religion eller tro skal ikke være gjenstand for andre begrensninger enn slike som er foreskrevet i lov og som er nødvendig for å beskytte den offentlige sikkerhet, orden, helse eller moral, eller andres grunnleggende rettigheter og friheter.

4. Konvensjonspartene forplikter seg til å respektere foreldres, og i tilfelle vergers, frihet til å sørge for sine barns religiøse og moralske oppdragelse i samsvar med deres egen overbevisning.

Art 19.

1. Enhver skal ha rett til meningsfrihet uten inngrep.
2. Enhver skal ha rett til ytringsfrihet; denne rett omfatter frihet til å søke, motta og meddele opplysninger og tanker av alle slag, uten hensyn til landegrenser, enten i muntlig, skriftlig eller trykt form, eller ved kunstneriske eller andre uttrykksmidler etter eget valg.
3. Utøvelsen av de rettigheter som er fastsatt i denne artikkels paragraf 2 medfører særlige forpliktelser og et særlig ansvar. Den kan derfor gjøres til gjenstand for visse begrensninger, som dog må være fastsatt ved lov, og være nødvendige av hensyn til:
  - a) Respekten for andres rettigheter eller omdømme.
  - b) Beskyttelsen av den nasjonale sikkerhet, den alminnelige samfunnsorden (*ordre public*), eller den offentlige helse eller moral.

Art 20.

1. Enhver krigspropaganda skal forbys ved lov.
2. Enhver form for fremme av nasjonalhat, rasehat eller religiøst hat som innebærer tilskyndelse til diskriminering, fiendskap eller vold, skal forbys ved lov.

Art 21.

Retten til fredelige sammenkomster skal anerkjennes. Utøvelsen av denne rett skal ikke være underkastet andre begrensninger enn slike som er fastsatt i samsvar med loven og som er nødvendige i et demokratisk samfunn av hensyn til den nasjonale eller offentlige sikkerhet, den alminnelige samfunnsorden (*ordre public*), til beskyttelse av den offentlige helse eller moral eller beskyttelse av andres rettigheter og friheter.

Art 22.

1. Enhver skal ha rett til foreningsfrihet, heri innbefattet retten til å danne og slutte seg til fagforeninger til beskyttelse av egne interesser.
2. Utøvelsen av denne rettighet skal ikke være underkastet andre begrensninger enn slike som er foreskrevet i lov, og som er nødvendige i et demokratisk samfunn av hensyn til den nasjonale eller offentlige sikkerhet, den alminnelige samfunnsorden (*ordre public*), til beskyttelse av den offentlige helse eller moral eller beskyttelse av andres rettigheter og friheter. Denne artikkel skal ikke være til hinder for at det for medlemmer av de væpnete styrker og politiet gjøres lovlige begrensninger i utøvelsen av denne rettighet.
3. Intet i denne artikkel skal gi stater som er parter til Den internasjonale arbeiderorganisasjons konvensjon av 1948 om foreningsfrihet og vern av organisasjonsretten adgang til å treffe lovgivningstiltak eller anvende loven på en måte som innebærer inngrep i de garantier som er fastsatt i den nevnte konvensjon.

Art 23.

1. Familien er den naturlige og grunnleggende samfunnsenhet og har krav på beskyttelse av samfunnet og staten.
2. Retten for menn og kvinner i gifteferdig alder til å inngå ekteskap og stifte familie skal anerkjennes.
3. Intet ekteskap må inngås uten de fremtidige ektefellers frie og uforbeholdne samtykke.
4. Konvensjonspartene skal ta passende forholdsregler for å sikre ektefellene likestilling med hensyn til rettigheter og plikter ved inngåelse av ekteskap, under ekteskapet og ved dets oppløsning. I tilfelle av oppløsning av ekteskapet, skal barna sikres nødvendig beskyttelse.

Art 24.

1. Ethvert barn skal uten forskjellsbehandling av hensyn til rase, hudfarge, kjønn, språk, religion, nasjonal eller sosial opprinnelse, eiendom eller fødsel, ha rett til slike beskyttelsestiltak fra familiens, samfunnets og statens side som dets stilling som mindreårig krever.
2. Ethvert barn skal registreres umiddelbart etter fødselen og skal ha et navn.
3. Ethvert barn har rett til å erverve et statsborgerskap.

Art 25.

Enhver borger skal, uten noen form for forskjellsbehandling som nevnt i artikkel 2 og uten urimelige begrensninger, ha rett og anledning til:

- a) Å ta del i varetakelsen av offentlige anliggender, direkte eller gjennom fritt valgte representanter.
- b) Å avgi stemme og bli valgt ved frie periodiske valg som skal bygge på alminnelig og lik stemmerett og hemmelig avstemning, som sikrer at velgernes vilje kommer fritt til uttrykk.
- c) På alminnelige og like vilkår å ha adgang til offentlig tjeneste i sitt land.

Art 26.

Alle er like for loven og har uten noen form for forskjellsbehandling rett til lik beskyttelse av loven. I dette øyemed skal lovgivningen forby enhver form for forskjellsbehandling og sikre alle likeverdig og effektiv beskyttelse mot forskjellsbehandling på noe slikt grunnlag som rase, hudfarge, kjønn, språk, religion, politisk eller annen oppfatning, nasjonal eller sosial opprinnelse, eiendom, fødsel eller stilling forøvrig.

Art 27.

I de stater hvor det finnes etniske, religiøse eller språklige minoriteter, skal de som tilhører slike minoriteter ikke nektes retten til, sammen med andre medlemmer av sin gruppe, å dyrke sin egen kultur, bekjenne seg til og utøve sin egen religion, eller bruke sitt eget språk.

Del IV

Art 28.

1. Det skal opprettes en komité for menneskerettighetene (heretter betegnet « Komiteen » i denne konvensjon). Den skal bestå av 18 medlemmer og skal utføre de funksjoner som er fastsatt nedenfor.

2. Komiteen skal bestå av statsborgere av de stater som er parter til denne konvensjon. De skal være personer av høy moralsk karakter og med anerkjent sakkunnskap i menneskerettighetsspørsmål. Det skal legges vekt på betydningen av at noen av Komiteens medlemmer har juridisk erfaring.

3. Komiteens medlemmer velges og utfører sine funksjoner i personlig egenskap.

Art 29.

1. Komiteens medlemmer skal velges ved hemmelig avstemning fra en liste over personer som er i besittelse av de kvalifikasjoner som er foreskrevet i artikkel 28 og som er foreslått i dette øyemed av konvensjonspartene.

2. Hver konvensjonspart kan foreslå høyst to personer. Disse skal være statsborgere i den stat som foreslår dem.

3. En person skal kunne foreslås flere ganger.

Art 30.

1. Det første valg skal holdes senest seks måneder etter at denne konvensjon er trådt i kraft.

2. Senest fire måneder før tidspunktet fra ethvert valg til Komiteen, med unntak av valg som finner sted i henhold til artikkel 34 i anledning av at en plass er blitt ledig, skal De forente nasjoners generalsekretær sende en skriftlig oppfordring til konvensjonspartene om innen tre måneder å sette frem forslag til medlemmer av Komiteen.

3. De forente nasjoners generalsekretær skal utarbeide en alfabetisk liste over kandidatene, med angivelse av hvilken stat som har foreslått dem, og skal oversende listen til konvensjonspartene senest en måned før tidspunktet for ethvert valg.

4. Valg av Komiteens medlemmer skal finne sted på et møte av konvensjonspartene sammenkalt av De forente nasjoners generalsekretær i De Forente nasjoners hovedkvarter. På

dette møtet, som er beslutningsdyktig når to tredjedeler av konvensjonspartene er representert, skal de kandidater anses valgt som oppnår det høyeste stemmetall og et absolutt flertall av stemmene fra de representanter for konvensjonspartene som er til stede og avgir stemme.

Art 31.

1. I Komiteen skal det ikke være mer enn en statsborger fra en og samme stat.
2. Ved valgene til Komiteen skal det tas hensyn til ønskeligheten av en rettferdig geografisk fordeling av medlemskapet og til at de forskjellige sivilisasjonsformer og viktigste rettssystemer blir representert.

Art 32.

1. Komiteens medlemmer velges for en periode av fire år. De kan gjenvelges dersom de blir foreslått på nytt. Dog skal funksjonstiden for ni av de medlemmer som velges ved det første valg utløpe etter to år. Umiddelbart etter det første valg skal navnene på disse ni medlemmer bestemmes ved loddrekning av formannen for det møte som er nevnt i artikkel 30, paragraf 4.
2. Valg ved funksjonstidens utløp skal holdes i overensstemmelse med bestemmelsene i de foregående artikler i denne del av konvensjonen.

Art 33.

1. Dersom et av Komiteens medlemmer, etter de øvrige medlemmers enstemmige oppfatning, ikke lenger utfører sine funksjoner av en annen grunn enn midlertidig fravær, skal Komiteens formann underrette De forente nasjoners generalsekretær. Denne skal deretter erklære vedkommende medlems plass for ledig.
2. I tilfelle av at et medlem avgår ved døden eller nedlegger vervet, skal formannen straks underrette De forente nasjoners generalsekretær, som skal erklære plassen ledig fra dødsfallet eller fra det tidspunkt da nedleggelsen av vervet trer i kraft.

Art 34.

1. Når en plass erklæres ledig i overensstemmelse med artikkel 33 og vedkommende medlems funksjonstid ikke utløper innen seks måneder etter at ledigheten oppstår, skal De forente nasjoners generalsekretær underrette konvensjonspartene. Disse kan innen to måneder fremsette forslag i overensstemmelse med artikkel 29 med henblikk på å besette den ledige plass.
2. De forente nasjoners generalsekretær skal utarbeide en alfabetisk liste over de foreslåtte personer, og skal forelegge den for konvensjonspartene. Valgene til den ledige plass skal deretter finne sted i overensstemmelse med de angjeldende bestemmelser i denne del av konvensjonen.
3. Et medlem av Komiteen som er valgt til en plass som er erklært ledig i overensstemmelse med artikkel 33, skal inneha vervet i den resterende del av funksjonstiden for det medlem hvis plass i Komiteen ble ledig i henhold til bestemmelsene i den nevnte artikkel.

Art 35.

Komiteens medlemmer skal, med godkjenning av De forente nasjoners generalforsamling, gis en godtgjørelse av De forente nasjoner. De nærmere vilkår for denne godtgjørelse bestemmes av Generalforsamlingen under hensyntagen til betydningen av de oppgaver som er tillagt Komiteen.

Art 36.

De forente nasjoners generalsekretær skal sørge for nødvendig personale og andre hjelpemidler som er nødvendig for at Komiteen effektivt skal kunne utføre sine oppgaver etter konvensjonen.

Art 37.

1. De forente nasjoners generalsekretær skal sammenkalle Komiteens første møte i De forente nasjoners hovedkvarter.
2. Senere møter skal holdes på slike tidspunkter som bestemmes i Komiteens forretningsorden.
3. Komiteen skal som regel holde sine møter i De forente nasjoners hovedkvarter eller ved De forente nasjoners kontor i Genève.

Art 38.

Ethvert komitémedlem skal, før han trer i funksjon, i et åpent møte i Komiteen avgi en høytidelig erklæring om at han vil utføre sitt verv upartisk og samvittighetsfullt.

Art 39.

1. Komiteen skal velge personer til tillitsverv i Komiteen for en periode av to år. Disse kan gjenvelges.
2. Komiteen skal utarbeide sin egen forretningsorden, men denne skal bl.a. bestemme at:
  - a) Komiteen er beslutningsdyktig når 12 medlemmer er tilstede.
  - b) Komiteens avgjørelser skal treffes med flertall av de tilstedeværende medlemmers stemmer.

Art 40.

1. Konvensjonspartene forplikter seg til å avgi rapporter om de tiltak som de har truffet for å gjennomføre de rettigheter som er anerkjent i konvensjonen og om den fremgang som er gjort med hensyn til iverksettelsen av disse rettigheter,
  - a) Innen et år etter at konvensjonen er trådt i kraft for vedkommende stat.

b) Deretter når som helst Komiteen anmoder om det.

2. Rapportene skal sendes De forente nasjoners generalsekretær som skal videresende dem til Komiteen til behandling. Rapportene skal nevne de omstendigheter og mulige vanskeligheter som kan ha innvirket på gjennomføringen av bestemmelsene i denne konvensjon.

3. I samråd med Komiteen kan De forente nasjoners generalsekretær oversende til de berørte særorganisasjoner kopier av de deler av rapportene som måtte angå deres fagområde.

4. Komiteen skal granske de rapporter som avgis av konvensjonspartene. Den skal sende sine egne rapporter, og slike alminnelige bemerkninger som den finner passende, til konvensjonspartene. Komiteen kan likeledes oversende disse bemerkninger, sammen med kopier av de rapporter som den har mottatt fra konvensjonspartene, til Det økonomiske og sosiale råd.

5. Konvensjonspartene kan selv avgi uttalelser til Komiteen i anledning av eventuelle bemerkninger fra Komiteen i henhold til denne artikkels paragraf 4.

Art 41.

1. En konvensjonspart kan til enhver tid i henhold til denne artikkel avgi erklæring om at den anerkjenner Komiteens kompetanse til å motta og undersøke henvendelser fra en konvensjonspart om at en annen konvensjonspart ikke oppfyller sine forpliktelser i henhold til denne konvensjon. Henvendelser i henhold til denne artikkel skal bare kunne mottas og behandles dersom de kommer fra en konvensjonspart som har avgitt erklæring om at den anerkjenner Komiteens kompetanse med virkning for seg selv. Komiteen skal ikke kunne ta imot noen henvendelse som gjelder en konvensjonspart som ikke har avgitt slik erklæring. Henvendelser som mottas i henhold til denne artikkel skal behandles på følgende måte:

a) Dersom en konvensjonspart mener at en annen konvensjonspart ikke oppfyller bestemmelsene i konvensjonen, kan den ved skriftlig henvendelse gjøre vedkommende konvensjonspart oppmerksom på dette forhold. Mottakerstaten skal innen tre måneder etter mottakelsen gi senderstaten en forklaring eller en skriftlig uttalelse til belysning av saken. Denne redegjørelse skal så vidt det er mulig og hensiktsmessig inneholde opplysninger om de interne regler og rettsmidler som allerede er anvendt, som er under anvendelse, eller som står til rådighet i saken,

b) Dersom saken ikke er brakt til en tilfredsstillende avslutning for begge de berørte parter innen seks måneder etter mottakelsen av den opprinnelige henvendelse, har hver av partene rett til å henvise saken til Komiteen ved å avgi meddelelse til Komiteen og til den annen part,

c) Komiteen skal først behandle en sak som er henvist til den etter at den har forvissnet seg om at alle tilgjengelige interne rettsmidler er blitt påberopt og uttømt i overensstemmelse med folkerettens alminnelige anerkjente prinsipper. Dette gjelder likevel ikke når anvendelsen av rettsmidlene tar urimelig lang tid,

d) Komiteens møter skal holdes for lukkede dører når den behandler henvendelser i henhold til denne artikkel,

e) Med forbehold for bestemmelsene i punkt c skal Komiteen stille seg til rådighet for de berørte konvensjonsparter med sikte på å få i stand en vennskapelig løsning av saken på grunnlag av respekt for menneskerettighetene og de grunnleggende friheter slik som disse er anerkjent i denne konvensjon,

f) I enhver sak som er innbrakt for den kan Komiteen anmode de konvensjonsparter som er nevnt i punkt b om å tilveiebringe alle opplysninger av betydning for saken,

g) De berørte konvensjonsparter som er nevnt under punkt b, skal ha rett til å være representert når saken behandles i Komiteen og til å avgi muntlige og/eller skriftlige innlegg,

h) Komiteen skal innen tolv måneder etter mottakelsen av en meddelelse i henhold til punkt b, avgi rapport,

1. Dersom det er kommet i stand en løsning som nevnt under punkt e, skal Komiteen begrense rapporten til en kort redegjørelse for de faktiske forhold og for den løsning som er kommet i stand,
2. Dersom det ikke er kommet i stand noen løsning som nevnt under punkt e, skal Komiteen begrense rapporten til en kort redegjørelse for de faktiske forhold: Skriftlige innlegg og et referat av de muntlige innlegg som de berørte konvensjonsparter har avgitt skal vedlegges rapporten.

I enhver sak skal rapporten sendes til de berørte konvensjonsparter.

2. Bestemmelsene i denne artikkel skal tre i kraft når ti stater som er parter i denne konvensjon har avgitt erklæringer i henhold til denne artikkels paragraf 1.

Konvensjonspartene skal deponere disse erklæringer hos De forente nasjoners generalsekretær, som skal sende kopier til de andre konvensjonsparter. En erklæring kan til enhver tid tilbakekalles ved meddelelse til generalsekretæren. Slik tilbakekallelse skal ikke berøre behandlingen av en sak som allerede er gjenstand for en henvendelse i henhold til denne artikkel. Ingen ytterligere henvendelse fra noen konvensjonspart skal kunne mottas etter at generalsekretæren har mottatt meddelelsen om tilbakekallelse, med mindre den berørte konvensjonspart har avgitt en ny erklæring.

Art 42.

1.

a) Dersom en sak som er henvist til Komiteen i overensstemmelse med artikkel 41 ikke løses til vedkommende konvensjonsparters tilfredshet, kan Komiteen med disse parters samtykke, nedsette en *ad hoc* forlikskommisjon (heretter betegnet « Kommisjonen »). Kommisjonen skal stille seg til rådighet for de berørte konvensjonsparter med sikte på å få i stand en vennskapelig løsning av saken på grunnlag av respekt for denne konvensjon.

b) Kommisjonen skal bestå av fem personer som er godkjent av de berørte konvensjonsparter. Dersom det ikke lykkes partene innen tre måneder å komme til enighet om sammensetningen av Kommisjonen helt eller delvis, skal de medlemmer av Kommisjonen som partene ikke er blitt enige om, velges av Komiteen blant dens egne medlemmer ved hemmelig avstemning og med to tredjedels flertall.

2. Kommisjonens medlemmer utøver sine funksjoner i personlig egenskap. De må ikke være statsborgere av de berørte parter, av en stat som ikke er konvensjonspart eller av en konvensjonspart som ikke har avgitt erklæring i henhold til artikkel 41.
3. Kommisjonen skal selv velge sin formann og vedta sin forretningsorden.
4. Kommisjonens møter skal som regel holdes i De forente nasjoners hovedkvarter eller ved De forente nasjoners kontor i Genève. Møtene kan imidlertid også holdes på andre hensiktsmessige steder som Kommisjonen måtte bestemme i samråd med De forente nasjoners generalsekretær og de berørte parter.
5. Det sekretariatet som er nevnt i artikkel 36, skal også stå til disposisjon for de kommisjoner som nedsettes i medhold av denne artikkel.
6. De opplysninger som Komiteen har mottatt og samlet, skal stilles til rådighet for Kommisjonen, og Kommisjonen kan anmode de berørte parter om å skaffe ytterligere opplysninger av betydning for saken.
7. Når Kommisjonen har ferdigbehandlet saken, men ikke i noe tilfelle senere enn tolv måneder etter at saken ble innbragt for den, skal Kommisjonen avgi en rapport til Komiteens formann for oversendelse til de berørte parter.
  - a) Dersom Kommisjonen er ute av stand til å avslutte behandlingen av saken innen tolv måneder skal den begrense sin rapport til en kort redegjørelse for sakens behandling til da.
  - b) Dersom det lykkes å få i stand en vennskapelig løsning av saken på grunnlag av respekt for menneskerettighetene slik de er anerkjent i denne konvensjon, skal Kommisjonen begrense sin rapport til en kort redegjørelse for sakens faktiske forhold og for den løsning som er kommet i stand.
  - c) Dersom det ikke lykkes å få i stand en løsning slik som nevnt under punkt b, skal Kommisjonens rapport inneholde resultatene av Kommisjonens undersøkelser av alle de faktiske forhold av betydning for tvisten mellom partene og Kommisjonens syn på mulighetene for en vennskapelig løsning. Denne rapport skal også inneholde de skriftlige innlegg og et referat av de muntlige innlegg som de berørte konvensjonsparter har avgitt.
  - d) Dersom Kommisjonens rapport avgis i medhold av punkt c, skal de berørte parter innen tre måneder etter mottakelsen av rapporten underrette Komiteens formann om hvorvidt de godtar innholdet av rapporten.
8. Bestemmelsene i denne artikkel berører ikke Komiteens plikter i henhold til artikkel 41.
9. Utgiftene til Kommisjonens medlemmer deles likt mellom de berørte parter i samsvar med beregninger foretatt av De forente nasjoners generalsekretær.
10. De forente nasjoners generalsekretær er bemyndiget til, om nødvendig, å betale kommisjonsmedlemmenes utgifter før de berørte parter har dekket dem etter denne artikkels paragraf 9.

Art 43.

Medlemmene av Komiteen og av de *ad hoc* forlikskommissjoner som måtte nedsettes i henhold til artikkel 42, skal være berettiget til de lettelser, privilegier og immuniteter som tilkommer eksperter på oppdrag for De forente nasjoner, i henhold til vedkommende bestemmelser i konvensjonen om De forente nasjoners privilegier og immuniteter.

Art 44.

Bestemmelsene til gjennomføringen av denne konvensjon berører ikke andre fremgangsmåter på menneskerettighetenes område som er vedtatt i eller i medhold av De forente nasjoners og særorganisasjonenes statutter og konvensjoner, og skal ikke hindre konvensjonspartene i å benytte andre fremgangsmåter for å løse en tvist i overensstemmelse med generelle eller spesielle internasjonale avtaler som gjelder mellom dem.

Art 45.

Komiteen skal, gjennom Det økonomiske og sosiale råd, hvert år fremlegge for De forente nasjoners generalforsamling en rapport om sin virksomhet.

Del V

Art 46.

Intet i denne konvensjon må tolkes som noen innskrenkning i de bestemmelser i De forente nasjoners pakt og i særorganisasjonenes vedtekter som angir ansvarsområdet for De forente nasjoners ulike organer og særorganisasjonene når det gjelder spørsmål som behandles i denne konvensjon.

Art 47.

Intet i denne konvensjon skal tolkes som noen innskrenkning i den iboende rett hos alle folk til fullt ut og fritt å dra fordel av og utnytte sine naturrikdommer og -forekomster.

Del VI

Art 48.

1. Denne konvensjon er åpen for undertegning av alle stater som er medlem av De forente nasjoner eller noen av særorganisasjonene, av alle stater som er parter i Den internasjonale domstols statutter, og av enhver annen stat som av De forente nasjoners generalforsamling er blitt innbudt til å bli part i konvensjonen.

2. Denne konvensjon skal ratifiseres. Ratifikasjonsdokumentene skal deponeres hos De forente nasjoners generalsekretær.
3. Denne konvensjon skal kunne tiltres av enhver stat som er nevnt i denne artikkels første paragraf.
4. Tiltredelse skjer ved deponering av tiltredelsesdokument hos De forente nasjoners generalsekretær.
5. De forente nasjoners generalsekretær skal underrette alle stater som har undertegnet eller tiltrådt konvensjonen, om deponeringen av hvert ratifikasjons- eller tiltredelsesdokument.

Art 49.

1. Denne konvensjon skal tre i kraft tre måneder etter den dag da det trettifemte ratifikasjons- eller tiltredelsesdokument deponeres hos De forente nasjoners generalsekretær.
2. For hver stat som ratifiserer eller tiltrer konvensjonen etter det trettifemte ratifikasjons- eller tiltredelsesdokument er deponert, skal konvensjonen tre i kraft tre måneder etter at vedkommende stat har deponert sitt ratifikasjons- eller tiltredelsesdokument.

Art 50.

Bestemmelsene i denne konvensjon skal uten begrensninger eller unntak få anvendelse for alle deler av forbundsstater.

Art 51.

1. Enhver av konvensjonspartene kan overfor De forente nasjoners generalsekretær foreslå endringer i konvensjonen. Generalsekretæren skal oversende endringsforslag til konvensjonspartene med anmodning om å meddele ham om de ønsker at partene skal sammenkalles for å behandle og stemme over forslagene. Dersom minst en tredjedel av konvensjonspartene ønsker det, skal generalsekretæren sammenkalle til et slikt møte i De forente nasjoners regi. Endringsforslag vedtatt av et flertall av de konvensjonsparter som er til stede og avgir stemme, skal forelegges De forente nasjoners generalforsamling til godkjennelse.
2. Endringer trer i kraft når de er blitt vedtatt av De forente nasjoners generalforsamling og godkjent av et flertall på to tredjedeler av konvensjonspartene i overensstemmelse med deres konstitusjonelle bestemmelser.
3. Når endringer trer i kraft, er de bindende for de konvensjonspartene som har godkjent dem, mens de øvrige konvensjonsparter fortsatt skal være bundet av bestemmelsene i denne konvensjon og av eventuelle tidligere endringer som de har godkjent.

Art 52.

Foruten de meddelelser som avgis i henhold til artikkel 48, paragraf 5, skal De forente nasjoners generalsekretær underrette alle stater som det er henvist til i samme artikkels paragraf 1 om følgende:

- a) Undertegninger, ratifikasjoner og tiltredelser i henhold til artikkel 48,
- b) Datoen for konvensjonens ikrafttredelse i henhold til artikkel 49, og datoen for ikrafttredelsen av enhver endring i henhold til artikkel 51.

Art 53.

1. Denne konvensjon, hvis engelske, franske, kinesiske, russiske og spanske tekst har samme gyldighet, skal deponeres i De forente nasjoners arkiv.
2. De forente nasjoners generalsekretær skal sende bekreftede kopier av konvensjonen til alle stater som det er henvist til i artikkel 48.

Til bekreftelse herav har de undertegnede som har fått behørig fullmakt av sine respektive regjeringer, undertegnet denne konvensjon, som ble lagt fram til undertegning i New York den nittende dag i desember nittenhundreogsekstiseks.

Valgfri protokoll til den internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettigheter

Vedtatt og åpnet for signatur, ratifikasjon og tiltredelse ved FNs generalforsamlings resolusjon 2200 A (XXI) 16. desember 1966

Ikrafttredelse 23. mars 1976

De stater som er parter til denne protokoll,

som anser at det for å fremme formålet med konvensjonen om sivile og politiske rettigheter (heretter kalt « konvensjonen ») og gjennomføringen av dens bestemmelser, ville være hensiktsmessig å gi den komité for menneskerettighetene som er opprettet i henhold til del IV i konvensjonen (heretter betegnet « Komiteen »), adgang til, i samsvar med bestemmelsen i denne protokoll, å motta og behandle henvendelser fra enkeltpersoner som hevder å ha vært utsatt for krenkelser av noen av de rettigheter som er fastsatt i konvensjonen,

er blitt enige om følgende:

Art 1.

Konvensjonsstat som tiltrer denne protokoll, anerkjenner Komiteens kompetanse til å motta og behandle henvendelser fra enkeltpersoner som er undergitt dens jurisdiksjon og som hevder å være utsatt for krenkelse fra denne stats side av noen av de rettigheter som er fastsatt i konvensjonen. Henvendelser som gjelder en konvensjonsstat som ikke er part til denne protokoll, skal ikke mottas av Komiteen.

Art 2.

Med forbehold for bestemmelsene i artikkel 1, kan enkeltpersoner som hevder å være utsatt for en krenkelse av noen av de rettigheter som er fastsatt i konvensjonen, og som har uttømt alle tilgjengelige innenlandske rettsmidler, fremsette en skriftlig henvendelse for Komiteen til behandling.

Art 3.

Komiteen skal avvise henvendelse i henhold til denne protokoll når henvendelsen er anonym eller når Komiteen anser den for å være et misbruk av retten til å foreta slike henvendelser eller for å være uforenlig med bestemmelsene i konvensjonen.

Art 4.

1. Med forbehold av bestemmelsen i artikkel 3, skal Komiteen gjøre den konvensjonsstat som påstås å ha krenket noen bestemmelse i konvensjonen, kjent med henvendelser som den mottar i henhold til denne protokoll.

2. Vedkommende stat skal innen seks måneder sende Komiteen en skriftlig redegjørelse eller erklæring til belysning av saken og de tiltak som staten måtte ha satt i verk.

Art 5.

1. Komiteen skal behandle henvendelser som mottas i henhold til denne protokoll under hensyntagen til alle skriftlige opplysninger som klageren og den berørte konvensjonspart har lagt frem.

2. Komiteen skal ikke kunne prøve en henvendelse fra en klager før den har forsikret seg om at:

a) samme sak ikke er gjenstand for annen internasjonal undersøkelse eller bileggelse,

b) klageren har uttømt alle tilgjengelige innenlandske rettsmidler. Dette gjelder likevel ikke når anvendelsen av rettsmidler tar urimelig lang tid.

3. Komiteen skal møte for lukkede dører når den behandler henvendelser i henhold til protokollen.

4. Komiteen underretter den berørte konvensjonspart og klageren om sine synspunkter.

Art 6.

Komiteen skal i sin årlige rapport, som avgis i henhold til konvensjonens artikkel 45, gi en kort redegjørelse for sin virksomhet i henhold til denne protokoll.

Art 7.

Inntil de mål som er satt i De forente nasjoners generalforsamlings resolusjon 1514 (XV) av 14. desember 1960 vedrørende Erklæringen om uavhengighet for koloniland og folk er gjennomført, skal bestemmelsene i denne protokoll ikke på noen måte begrense den klagerett disse folk har i medhold av De forente nasjoners pakt og andre internasjonale overenskomster og dokumenter inngått innenfor De forente nasjoner eller særorganisasjonene.

Art 8.

1. Denne protokoll er åpen for undertegning av enhver stat som har undertegnet konvensjonen.
2. Denne protokoll kan ratifiseres av enhver stat som har ratifisert eller tiltrådt konvensjonen. Ratifikasjonsdokumentene skal deponeres hos De forente nasjoners generalsekretær.
3. Denne protokoll er åpen for tiltredelse av enhver stat som har ratifisert eller tiltrådt konvensjonen.
4. Tiltredelse skjer ved deponering av tiltredelsesdokument hos De forente nasjoners generalsekretær.
5. De forente nasjoners generalsekretær skal underrette alle stater som har undertegnet eller tiltrådt denne protokoll om deponeringen av ethvert ratifikasjons- eller tiltredelsesdokument.

Art 9.

1. Med forbehold for konvensjonens ikrafttreden skal denne protokoll tre i kraft tre måneder etter den dag da det tiende ratifikasjons- eller tiltredelsesdokument er deponert hos De forente nasjoners generalsekretær.
2. I forhold til stat som ratifiserer eller tiltrer protokollen etter at det tiende ratifikasjons- eller tiltredelsesdokument er deponert, skal protokollen tre i kraft tre måneder etter den dag da

Art 10.

Bestemmelsene i denne protokoll skal uten begrensninger eller unntak av noe slag få anvendelse for alle deler av forbundsstater.

Art 11.

1. Enhver stat som er part til denne protokoll, kan foreslå endringer i denne; slike endringsforslag sendes De forente nasjoners generalsekretær. Generalsekretæren skal deretter oversende endringsforslagene til de stater som er parter til protokollen, med anmodning om å meddele ham om de ønsker at partene skal sammenkalles til en konferanse for å behandle og stemme over forslagene. Dersom minst en tredjedel av statene ønsker det, skal generalsekretæren sammenkalle til en slik konferanse i De forente nasjoners regi.

Endringsforslag som vedtas av et flertall av de stater som er til stede på konferansen og avgir stemme, skal forelegges De forente nasjoners generalforsamling til godkjennelse.

2. Endringer trer i kraft når de er blitt godkjent av De forente nasjoners generalforsamling og godkjent av et flertall på to tredjedeler av de stater som er parter til protokollen i overensstemmelse med deres konstitusjonelle bestemmelser.

3. Når endringer trer i kraft, er de bindende for de stater som har vedtatt dem, mens de øvrige stater fortsatt skal være bundet av bestemmelsene i denne protokoll og av eventuelle tidligere endringer som de har godkjent.

Art 12.

1. Enhver stat som er part til denne protokoll kan når som helst oppsi denne ved skriftlig underretning til De forente nasjoners generalsekretær. Oppsigelsen trer i kraft tre måneder etter den dag generalsekretæren mottok underretningen.

2. Oppsigelsen er uten virkning på den fortsatte anvendelse av bestemmelsene i denne protokoll på henvendelser som er foretatt i henhold til artikkel 2 før oppsigelsen trer i kraft.

Art 13.

Foruten de meddelelser som er nevnt i artikkel 8, paragraf 5, i denne protokoll, skal De forente nasjoners generalsekretær underrette alle de stater som er nevnt i konvensjonens artikkel 48, paragraf 1, om følgende:

a) undertegninger, ratifikasjoner og tiltredelser i henhold til artikkel 8

b) datoen for denne protokolls ikrafttredelse i henhold til artikkel 9, og datoen for ikrafttredelsen av enhver endring i henhold til artikkel 11,

c) oppsigelser i henhold til artikkel 12.

Art 14.

1. Denne protokoll, hvis engelske, franske, kinesiske, russiske og spanske tekst har samme gyldighet, skal deponeres i De forente nasjoners arkiv.

2. De forente nasjoners generalsekretær skal sende bekreftede kopier av denne protokoll til alle stater som er nevnt i konvensjonens artikkel 48.

Til bekreftelse herav har de undertegnede som har fått behørig fullmakt av sine respektive regjeringer, undertegnet denne protokoll, som ble lagt fram til undertegning i New York den nittende dag i desember nittenhundreogsekstiseks.

Den andre tilleggsprotokoll om avskaffelse av dødsstraff til den internasjonale konvensjon av 16. desember 1966 om sivile og politiske rettigheter

Vedtatt og åpnet for signatur, ratifikasjon og tiltredelse ved FNs generalforsamlings resolusjon 44/128 av 15. desember 1989

Ikrafttredelse 11. juli 1991

De stater som er parter til denne protokoll,

som mener at avskaffelse av dødsstraff bidrar til å øke menneskets verdighet og til å videreutvikle menneskerettighetene,

som minner om artikkel 3 i Verdenserklæringen om menneskerettigheter, vedtatt 10. desember 1948, og artikkel 6 i Den internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettigheter, vedtatt 16. desember 1966,

som merker seg at artikkel 6 i Den internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettigheter omtaler avskaffelse av dødsstraff på en måte som sterkt antyder at avskaffelse er ønskelig,

som er overbevist om at alle tiltak for å avskaffe dødsstraff bør betraktes som fremskritt når det gjelder retten til liv,

som hermed ønsker å inngå en internasjonal forpliktelse om å avskaffe dødsstraff,

er blitt enige om følgende:

Art 1.

1. Ingen skal bli henrettet innenfor jurisdiksjonen til en stat som er part til denne frivillige protokoll.

2. Hver part skal treffe alle nødvendige tiltak for å avskaffe dødsstraff innenfor sin jurisdiksjon.

Art 2.

1. Intet forbehold mot bestemmelsene i denne protokollen er tillatt, med unntak av forbehold som tas ved ratifikasjon eller tiltredelse og som hjemler anvendelse av dødsstraff i krigstid som følge av dom for en meget alvorlig forbrytelse av militær art begått i krigstid.

2. Den part som tar et slikt forbehold, skal ved ratifikasjon eller tiltredelse meddele De forente nasjoners generalsekretær de relevante bestemmelsene i sin nasjonale lovgivning som får anvendelse i krigstid.

3. Den part som har tatt et slikt forbehold, skal underrette De forente nasjoners generalsekretær om enhver krigstilstand som innledes eller avsluttes på dens territorium.

Art 3.

Partene til denne protokoll skal inkludere informasjon om de tiltak de har truffet for å gjennomføre denne protokoll i sine rapporter til Menneskerettighetskomiteen i samsvar med artikkel 40 i konvensjonen.

Art 4.

Når det gjelder de konvensjonsparter som har avgitt en erklæring i henhold til artikkel 41, skal Menneskerettighetskomiteens kompetanse til å motta og behandle henvendelser når en konvensjonspart hevder at en annen konvensjonspart ikke oppfyller sine forpliktelser, også gjelde bestemmelsene i denne protokoll, med mindre vedkommende konvensjonspart har uttalt noe annet ved ratifikasjon eller tiltredelse.

Art 5.

Når det gjelder partene til den første frivillige protokoll til Den internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettigheter vedtatt 16. desember 1966, skal Menneskerettighetskomiteens kompetanse til å motta og behandle henvendelser fra enkeltpersoner underlagt dens jurisdiksjon, også gjelde bestemmelsene i denne protokoll, med mindre vedkommende part har uttalt noe annet ved ratifikasjon eller tiltredelse.

Art 6.

1. Bestemmelsene i denne protokoll skal gjelde som tilleggsbestemmelser til konvensjonen.
2. Uten å prejudisere muligheten for å ta forbehold i henhold til artikkel 2 i denne protokoll, skal den rettighet som sikres i artikkel 1 paragraf 1 i denne protokoll, ikke kunne avvikes i henhold til artikkel 4 i konvensjonen.

Art 7.

1. Denne protokoll er åpen for undertegning av enhver stat som har undertegnet konvensjonen.
2. Denne protokoll kan ratifiseres av enhver stat som har ratifisert eller tiltrådt konvensjonen. Ratifikasjonsdokumenter skal deponeres hos De forente nasjoners generalsekretær.
3. Denne protokoll er åpen for tiltredelse av enhver stat som har ratifisert eller tiltrådt konvensjonen.
4. Tiltredelse skjer ved deponering av et tiltredelsesdokument hos De forente nasjoners generalsekretær.
5. De forente nasjoners generalsekretær skal underrette alle stater som har undertegnet eller tiltrådt denne protokoll, om deponering av hvert ratifikasjons- eller tiltredelsesdokument.

Art 8.

1. Denne protokoll skal tre i kraft tre måneder etter datoen for deponering av det tiende ratifikasjons- eller tiltredelsesdokument hos De forente nasjoners generalsekretær.
2. For hver stat som ratifiserer eller tiltrer denne protokoll etter deponeringen av det tiende ratifikasjons- eller tiltredelsesdokument, skal denne protokoll tre i kraft tre måneder etter datoen for deponering av dens eget ratifikasjons- eller tiltredelsesdokument.

Art 9.

Bestemmelsene i denne protokoll skal få anvendelse for alle deler av forbundsstater uten begrensninger eller unntak.

Art 10.

De forente nasjoners generalsekretær skal underrette alle de stater som er nevnt i artikkel 48 paragraf 1 i konvensjonen om følgende:

- a) forbehold, meddelelser og underretninger i henhold til artikkel 2 i denne protokoll
- b) uttalelser avgitt i henhold til dens artikkel 4 eller 5,
- c) undertegninger, ratifikasjoner og tiltredelser i henhold til dens artikkel 7,
- d) datoen for denne protokolls ikrafttredelse i henhold til dens artikkel 8.

Art 11.

1. Denne protokoll, hvis arabiske, kinesiske, engelske, franske, russiske og spanske tekst har samme gyldighet, skal deponeres i De forente nasjoners arkiv.
2. De forente nasjoners generalsekretær skal sende bekreftede kopier av denne protokoll til alle stater som er nevnt i artikkel 48 i konvensjonen.